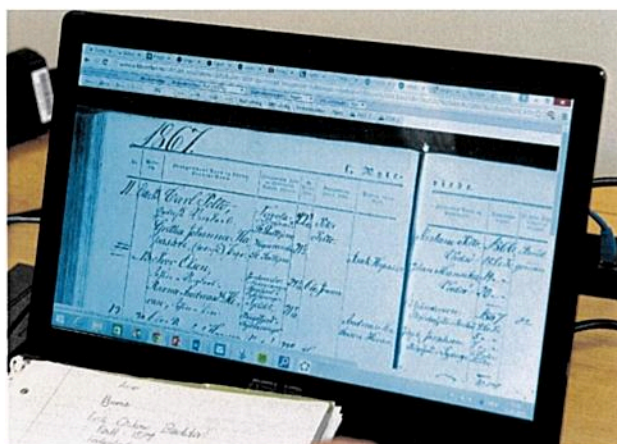

Jakter på tipper og tipptipper

Én er i slekt med et spøkelse, en annen med Petter Dass, mens en tredje leter etter tipper og tipptipper blant kvener i Øst-Finnmark.

Tekst: Halldis Nergård
Foto: Kjell A. Olsen

Odd Arne Ringfoss (18) ante ikke at det var så lett å finne opplysninger om ukjente tipptippoldeforeldre.

Lett himmelfallen sitter han og kikker inn i et uvant skjermbilde. Alderdommelig håndskrift fyller linje etter linje med navn og fødselsdatoer til personer som levde i Pasvik midt på 1800-tallet. Takket være kyndig assistanse fra frivillige hjelpere ved Arkivsenteret på Dora i Trondheim har 18-åringen fått innsyn i en av slektsgranskernes viktigste kilder til kunnskap, norske kirkebøker. De verdifulle håndskriftene er skannet og lett tilgjengelige via nettportalen Digitalarkivet, sammen med folketellinger og mye annet interessant kildestoff.

Slekt på timeplanen

Odd Arne er elev ved Bybroen videregående skole, som har slektsgranskning som eget prosjekt i historiefaget. Da statsarkivar Hans Nissen hørte om prosjektet, fikk elevene tilbud om ekstra veiledning ved Arkivsenteret. Ranveig Gissing, elevenes historielærer, takket

Kvenske forfedre: Tipptippoldeforeldrene til Odd Arne Ringfoss bosatte seg i Pasvik da de flyktet fra Finland rundt 1860. Statsarkivar Hans Nissen viser hvordan gården deres kan spores opp på digitale kart.

straks ja. Også hun er imponert over mangfoldet av historiske fakta som brått dukker fram fra de gamle digitaliserte kildene.

– Det er tydelig at dette stoffet begeistrer. Endelig får elevene sjansen til å fordype seg i noe som virkelig angår dem selv og deres familie, sier Gissing, som også har forsket litt på egen slekt fra Drivdalen i Oppdal. Men hun bestemte seg fort for å utsette videre søk til pensjonsalderen, ellers er hun redd at forskeriveren ville tatt overhånd.

– Jeg fornemmer at jeg lett kan bli helt hekta på slike studier, sier hun og ler. Iris Nordvik (80) og Målfrid Lundhaug Aalberg (73) forstår henne godt. Interessen for å finne ut mest mulig om egne forfedre førte dem til Statsarkivet. Undervis i søket etter tipper og tipptipper er de blitt så drevne at de nå stiller som frivillige hjelpere for nybegynnere i faget. Kompetansen deres er etterspurt.

Ett spøkelse, mange fattige

– Jeg rekker nesten ikke å forske mer på min egen familie, smiler Iris som prøver å hjelpe Rebecca Dammen (18) i å spore opp forfedre og -mødre i Kviteseid i Telemark. Som de fleste andre oppdager Rebecca at det først og fremst er fattigfolk som fyller grenene i familietreet et par generasjoner bakover i tid. Her er det mye tjenestefolk og skogs- og landarbeidere.

– Hva i all verden skal jeg skrive om, sier hun lett oppgitt, men får fort hjelp av historielæreren. →

Dass-etterkommer: Hvis Amanda Hammer teller elleve tipper bakover, kommer hun til dikterpresten Petter Dass. Hans etterslekt er grundig dokumentert. Men Amanda har også andre slektsgrener å granske.

flyktet de sannsynligvis fra Nord-Finland til Finmark i hungersnøds-årene rundt 1860. Det første barnet de fikk i Norge er ført inn i kirkeboken i 1865.

– Han var bror av min tippoldefar, Petter Persen Beddari, forteller Odd Arne. Via nettet finner han kart og flyfoto som viser at familien har bodd på samme gård i Svanvik i alle årene etterpå, med Russland som nærmeste nabo. Riksgrensa går midt i Pasvikelva, like ved gården.

– Jeg har vært der selv og vet hvordan landskapet er. Nå har jeg mye mer å snakke med bestefar om. Også han vokste opp på denne gården, sier Odd Arne.

Jørgen Liabakk (21) har også funnet mange nye opplysninger om familien sin.

– Bestemor vil like å høre dette, sier han og leser høyt fra notatene i sin velfylte ringperm.

– Mine tippoldeforeldre giftet seg i Ilen kirke i 1906. Tippoldefar Bernt Øien er oppført som arbeider ved en smørfabrikk, mens tippoldemor Aslaug har fått tittelen «pige». Ifølge folketellingen fra 1910 bosatte de seg i Nonnegata og betalte 21 kroner i måneden i husleie.

Jørgen har også gjort mange andre oppdagelser om forfedrene sine i Trondheim og har fyldige notater om yrker, bosteder, brylluper og dåpsdager.

Pensjonist Målfrid Lundhaug Aalberg (bildet) synes at folketellingene er en flott kilde til informasjon.

– En elev oppdaget at en tippoldefar betalte 15 kroner i måneden i leie for ett rom i en bygård og mente at det var veldig billig. Men så viste det seg at ni personer bodde på dette ene rommet. Da forsto vi plutselig litt mer av sosialhistorien på slutten av 1800-tallet, sier hun.

Nesten hver tirsdag fra klokka 10 til 15 stiller Målfrid som frivillig arkivhjelp for alle som oppsøker Slektsverkstedet ved Dora. Etter at NRK startet sin serie «Hvem tror du at du er?» har pågangen fra ferske slektsgranskere økt veldig.

halldis.nergaard@adresseavisen.no

UNGE FORSKERE FINNER UKJENTE FORFEDRE

Hvor er spøkelset? Iris Nordvik (80) hjelper Rebecca Dammen (18) i søket etter en oldefar som var spøkelse i en episode av «Åndenes makt». Lærer Ranveig Gissing gir nyttige innspill. Jørgen Liabakk (21) får hjelp av Bjørnar Iversen (73).

Smørarbeider: Tippetdeforeldrene til Jørgen Liabakk bodde i Nonnegata etter at de giftet seg i 1906. Tippetdefaren jobbet ved en smørfabrikk. Lærer Ranveig Gissing er imponert over alt elevene finner av opplysninger.

– Du kan skrive om oldefaren din, sier Gissing og minner om mannen som hadde en viktig rolle som spøkelse i en episode i tv-serien «Åndenes makt». Rebecca har tidligere fortalt om ham på skolen, og brått ser hun ikke lenger like mørkt på skriveprosjektet, som skal bli et foredrag egnet for framføring i klasserommet.

– Å ja, han het Knut Bakken og bodde i Vrådal, sier hun og ler. Et spøkelse med kjendisstatus fra tv kan opplagt være noe som pirrer nysgjerrigheten til klassekameratene.

Tvers over bordet sitter Amanda Hammer (20) som kan skryte av en enda større berømmhet. «Vær hilset I mine Børn» står det på omslaget av en omfangsrik bok hun har med seg. Den handler om dikterpresten Petter Dass' etterslekt. Amanda er etterkommer i 11. slektsledd (eller var det flere?) og behøver ikke å anstrenge seg så veldig for å forske på denne grenen av familietreet, andre har gjort jobben før.

Jaget av hungersnød

På motsatt side av rommet gjør Odd Arne Ringfoss stadig nye oppdagelser om sine tippetdeforeldre i Pasvik. Som så mange andre

UNGE FORSKERE FINNER UKJENTE FORFEDRE

Slektsforskning

- **DIS** – databehandling i slektsforskning – har nettsider som gir mye nyttig informasjon for nybegynnere i slektsforskerfaget.
- **Råd én** er å snakke med gamle slektninger. Deres kunnskaper gir som regel en pekepinn om hvor man kan starte å lete, i kirkebøker, bygdebøker, folketellinger, utvandingsprotokoller, sjømannsroller eller gravminner. Mange slike kilder er digitalisert og åpne for søk via nett.
- **Panteregistre**, rettsprotokoller, bildearkiver og gamle lokalaviser kan også være til stor hjelp
- **DIS-Sør-Trøndelag** er et lokallag av DIS-Norge.
- **Foreningen har** over 800 medlemmer.
- **De fleste av foreningens** aktiviteter foregår ved Arkivsenteret på Dora i Trondheim, med åpne møter kl. 18.30 første torsdag hver måned.
- **Arkivsenteret** omfatter Statsarkivet i Trondheim, Trondheim byarkiv, Interkommunalt arkiv Trøndelag Iks, Universitetsbiblioteket i Trondheim.
- **Felles lesesal** kan benyttes av alle brukere.
- **Senteret er åpent** fra september og ut mai, fra klokka 9 til 15 alle hverdager, med utvidet åpning onsdager og torsdager til klokka 18.

Slektsverksted

Her finner du nettressurser, tidsskrifter, bøker, informasjon m.m. som er nyttig for deg som driver med slektsforskning.

Vil du ha hjelp? Kom hit på tirsdager kl 10-13!
Da er DIS-medlemmer til stede for å hjelpe deg med din forskning.
Velkommen!

Microfilm

CAN YOU IMAGINE A PERFECT SWIM?

VISIT CROATIA. SHARE **CROATIA.**

KROATIA

Det Kroatisko turistforbund

www.croatia.hr

Dugi otok #LoveCroatia